

Josep Varela i Serra, *Maria Rúbies o el repte constant*, Pagès Editors, Lleida, 2008; Josep Varela i Serra, *Les vides d'Eduard Aunós*, Pagès Editors, Lleida, 2010

Josep Varela i Serra ens afegeix als seus escrits sobre lleidatans il·lustres aquestes dues biografies, dins la Col·lecció Guimet de Pagès Editors, que són també un testimoni de la vida política de la Catalunya i de l'Espanya del segle XX.

Els dos biografiats tenen en comú ser fills de Lleida i de la seva província, i, en moments molt diferents, haver assumit responsabilitats polítiques i haver estat senadors. Així doncs si l'activitat d'Eduard Aunós es vincula a dues dictadures, l'acció de Maria Rúbies ens porta a l'etapa de la Transició, a la que devem la present democràcia.

Totes dues biografies tenen també en comú, l'esforç d'objectivitat de l'autor, que documenta de manera extremadament rigorosa totes les dades biogràfiques mitjançant escrits, documents i testimonis orals, tot donant una particular força i vivor al relat, la lectura del qual es fa interessant i agradable.

La de Maria Rúbies s'emmarca en la tradició clàssica de la "biografia exemplar". Resulta impactant seguir la trajectòria d'aquesta dona que, des de la seva infantesa, s'acara, com diu el títol, al "repte constant": la guerra, la postguerra, la difícil formació intel·lectual en uns anys complicats, el compromís religiós, pedagògic i polític, la més difícil conciliació de la vida familiar amb els deures professionals i l'acció política, i finalment l'assumpció de la malaltia i de la mort. Hom es sent impressionat per aquesta vida honesta que és treball i servei als altres. Seguint-la se'ns descobreixen els entrellats de certs aspectes de la societat catalana dels anys seixanta, setanta i vuitanta. El subtítol de l'obra ens ho anuncia: *Política, religió i pedagogia a la Catalunya del segle XX*. Destaquem com apareixen reflectits a l'obra els moviments pedagògics del moment, extremadament dinàmics i progressistes i com interactuen amb el debat polític amb l'entusiasme d'uns anys en els que existia l'esperança real d'un canvi social, basat en la reforma de l'Escola, qüestió que va ser la gran prioritat de l'acció i del discurs polític de Maria Rúbies. Assistim també, des de dins, al joc de partits, amb les seves llums i ombres, en el qual la biografiada es manté en una coherència i fermesa inalterables.

En la biografia d'Eduard Aunós, les bambolines de la política són molt més lamentables. Els primers passos de l'Aunós Pérez, empès per l'afany polític del seu pare, Aunós Cau, corresponen a una època en que els vots es compren i es venen. Seguirà una trajectòria política molt irregular pel que fa als èxits i fracassos, sempre, però, vinculada a una dreta radical, que el porta a ser un jove Ministre en la Dictadura de Primo de Rivera i posteriorment en la de Franco.

RESSENYES

Seguim aquesta vegada a un home que desvia la seva inicial vocació literària per l'acció, que no vocació, política. El sentim ambiciós, vanitós, d'una oratòria brillant, grandiloqüent, pròpia de l'ambient que freqüenta, poc coratjós, amb un cert do de gents, però, com es diu sovint, quan el trobem implicat en els esdeveniments i decisions terribles de la dictadura a la postguerra, "no era mala persona". Pel que fa a la seva vida privada, sovint desgraciat. En l'objectivitat que hem destacat al començament, ens importa la delicada actitud de l'autor, sabedors de posicions ètiques i polítiques ben diferents a les del biografiat, les quals no deixen traslluir la més mínima animadversió, ans al contrari, sovint creiem percebre un cert tipus de simpatia. Per això, agraïm un "Epíleg" sincer i aclaridor, que expressa les dificultats internes del biògraf.

Queda, com diu el subtítol, *Una apassionant trajectòria política entre la Monarquia i la Dictadura (1894-1967)*, amb la qual el lector descobreix molts aspectes de la Història recent des d'una perspectiva diferent, però no per això menys interessant.

Dues lectures que recomanem vivament, doncs ens desvelen dues vides i dues èpoques ben diferents de manera fidel i rigorosa, i, alhora, agradable i amena.

Mercè Boixareu

